

Türkiye'nin Kıbrıs'ta Politikası ve Küresel Bölgesel Dengeler

(Panel Deşifre Özeti)*

The graphic is a dark grey rectangular panel with white text and icons. At the top left is a camera icon. To its right is the EU flag and the text "EUROPolitika Dergisi". Below the camera icon is a white box with the word "PANEL" in bold. Underneath "PANEL" is the text "Girne - KKTC". To the left of the main text is a circular portrait of Prof. Dr. Ahmet Sözen. The main text reads: "TÜRKİYE'NİN KIBRIS'TA YENİ POLİTİKASI VE KÜRESEL BÖLGESEL DENGELER". Below this is a horizontal line, followed by "Prof. Dr. Ahmet Sözen" and "Doğu Akdeniz Üniversitesi". At the bottom left is a YouTube icon and the URL "youtube.com/c/EUROPolitikaNews". To its right are a bell icon and a thumbs-up icon. Below these are icons for Facebook, Twitter, and Instagram, followed by the text "/ europolitikacom". At the very bottom is the email address "iletisim@europolitika.com".

Prof. Dr. Ahmet SÖZEN
Doğu Akdeniz Üniversitesi Siyaset Bili-
mi ve Uluslararası İlişkiler Bölüm Başka-
manı & Kıbrıs Politikalar Merkezi Başkanı

Küresel ve bölgesel gelişmeleri dik-
kate almadan yereli tartışmanın çok

miyopik bir yaklaşım olacağını belir-
ten Ahmet Sözen, son 10 yıla bakıldı-
ğı zaman küresel çapta yükselen bir
popülist siyasetin olduğunu görül-
düğüne, genel olarak popülist siya-
setçilerin anti-statükocu olup varolan
nizamdan memnun olmadıklarını ve

*Panel deşifrenin tam metni Kasım ayında yayınlanacak olan "AB'nin Doğu Akdeniz Jeoekonomi Politi-
kaları ve Geleceği" başlıklı özel sayımızda yayınlanacaktır.

bu tür popülist siyasetçiler ne kendi mahkemelerini veya parlamento gibi kurumlarını, ne de uluslararası kurumları dikkate almadıklarını belirtti.

Sözen sözlerine devamla bu çerçevede son yıllarda küresel bazda gördüğümüz yeni bir güç dengesi yeni bir güç konfigürasyonunu gözlemlendiğini, çok kısacası Amerika'nın nispeten düşüşü, aynı zamanda özellikle Çin'in ve Rusya'nın göreceli olarak yükselişinin etkilerinin bölgelere de yayıldığını örneğin Doğu Akdeniz'e. Yani Fransa'nın Doğu Akdeniz'de daha görünür olmasının ve Türkiye ile olan ilişkilerinde tansiyonun yükselmesinin rastlantısal olmadığını, değişen güç dengelerine herkesin ayak uydurmaya çalıştığını, o yüzden de her ülke kendi egemenliğini ve etki alanını daha çok güçlendirmeye çalıştığını, aynı sebepten Türkiye'nin son yıllarda Mavi Vatan konseptini geliştirip bir doktrin olarak öne çıkarmasının rastlantısal olmadığını ifade etti.

Orta Doğu'da ise özellikle Arap Baharı sonrası ciddi bir güç dengesi değişimi yaşandığına dikkat çeken Sözen, Türkiye'nin Arap Baharı konusunda aldığı tutumun bununla alakalı olduğunu, bu bölgede Türkiye'nin önünde çok farklı sebeplerden dolayı bir blok oluştuğunu, bir tarafta Kıbrıslı Rumların güdümünde Kıbrıs Cumhuriyeti, Yunanistan, Türkiye'nin ilişkilerinin bozulduğu hem İsrail hem Mısırda çok ciddi işbirliği içine girip Türkiye'nin karşısında

bir blok oluşturduğunu, bu yüzden Türkiye'nin Libya ile olan antlaşması rastlantısal değil, Doğu Akdeniz'de Türkiye aleyhine olabilecek bitileri önleyebilmek için olduğunu ve donanmasıyla İtalyan ENI şirketinin Doğu Akdeniz'de kazı yapmasını durdurmasının işte bu politikaların bir parçası olduğunu düşündüğünü açıkladı.

Sözen Doğu Akdeniz'de esas konunun enerji değil, jeopolitik bu güç dengelerinin değişmesi olduğunu vurgularken, Türkiye'nin iki devletli çözüm dediğimiz politikaya dönüşünde bu hem küresel hem bölgesel gelişmelerin büyük önemi bulunduğunu, Türkiye'nin AB ile olan ilişkileri 10 yıl öncesine göre kıyasladığınızda eskiden bir çıpa gibi görünen AB'nin artık Türkiye için çok fazla bir şey ifade etmediğini, o yüzden de çok rahat bir şekilde Türk tarafının bu politikasını da rahatça değiştirebildiğini belirtti.

2004 yılında Annan planı sonrası gelişmelerin Türk dış politika yapımcılarında bir bıkkınlık (Frustration) ve Kıbrıs Türk halkında da bir hayal kırıklığı yarattığına dikkat çeken Sözen, Annan Planı sonrası dönemde Cenevre'de başlayıp Mont Peleran ve Crans Montana'ya uzanan sürece kadar Türk tarafının iki bölgeyi iki toplumlu Federasyon tezini desteklemeye devam ettiğini, ancak bilindiği gibi Crans Montana'da masayı terk eden tarafın Anastasiadis olması bu yaratılan bıkkınlığa tuz biber ekledi-

ğini, hidrokarbon konusunda ise Kıbrıs Rum tarafının herhangi bir şekilde Kıbrıslı Türkler ile ortak komite bir ortak karar mekanizmasına yanaşmasının yerelde Türk tarafını bu politikaya değişimine, en azından doğru yittiğini düşündüğünü açıkladı.

Sözen bu politika değişiminin gerçekten geleneksel Türk dış politikasından bir kopuş mu, yoksa içinde resmi müzakere öncesi pazarlık döneminde el yükselterek Rum tarafını iki toplumlu federasyona zorlayacak taktiksel adımların da olduğu daha büyük bir stratejinin parçası mı olduğundan emin olmadığını da sözlerine ekledi.

Türkiye'nin yeni ABD (Biden) yönetimiyle daha işleyebilen daha normalleşmiş bir ilişkiye doğru evrilebilirse ve AB ile olan ilişkilerini daha normal bir düzeye getirebilirse, Türkiye'nin daha önce de Lüksemburg zirvesi sonrası 1997-2000 yıllarında yaptığı gibi konfederasyon dışında bir şey konuşmayız dedikten sonra tekrar iki toplumlu iki bölgeli federasyon tezine dönülebileceğine dikkat çeken Sözen, Batı ile ilişkilerin daha kötü bir yere evrilmesi durumunda ise bugün en azından söylemde olan iki devletli çözümden Türk tarafının kısa bir süre içerisinde çark edeceğini düşünmediğini ifade etti.

Türk tarafının pozisyonu ve Maraş konusunda yeni politikanın zamanlamasının ne kadar doğru olduğu konusunda yorumda bulunan Sözen, bugün Türkiye'nin uluslararası top-

lum nezdindeki imajına baktığımızda yapılabilecek en yanlış zamanda yapıldığını düşündüğünü, ne BM daimi ülkelerinden ne AB'den ne de dost kardeş dediğimiz ülkelere bu yeni politikaya ciddi bir destek şu anda bulunmadığını belirtti.

Kamuoyu araştırmalarına göre alternatif çözüm modelleri test edildiğinde her iki halkın çoğunluğunun ileride yapılacak bir referandumda kabul edebileceği yegane modelin iki toplumlu iki bölgeli federasyon olduğuna dikkat çeken Sözen, Türkiye'nin Maraş konusunda bir adım atmasının gerekli olduğunu, Taşınmaz Mal Komisyonu'nda Maraş sakini Rumların başvuruları olduğu, bunların ilerletilemediğini ve günün sonunda bu başvuruların Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne taşınıp pilot davalar açılacağını ve bundan dolayı da ileride Türkiye'nin binlerce davayla yüz yüze kalacağına vurgu yaptı.

Sözen Maraş konusunun çözülebilmesi için üç tane alternatif bulunduğunu, bunların birincisinin kapsamlı çözüm olduğu, ikincisinin BM şemsiyesi altında BM kararları ile sadece Maraş'ın değil Maraş'la beraber başka konularında beraber ele alınacağı bir paket olduğu ve bir üçüncü alternatifinin Taşınmaz Mal Komisyonu'nu etkin çalıştırıp onun marifetiyle davaları AİHM'ye gitmeden çözmek olduğunu açıkladı.

Maraş'ı sadece askeri bölge olmaktan çıkarıp Taşınmaz Mal Komisyo-

nu'nun yetki alanına verilmesinin yeterli olmadığı konusunda uyarıda bulunan Sözen, Taşınmaz Mal Komisyonu'na çok ciddi bir maddi katkı koyulması gerektiği ve son yıllarda Taşınmaz Mal Komisyonu'na verilen katkılara baktığınız zaman iyimser olmak için elimizde hiçbir sebep bulunmadığını belirtti.

Elinde sihirli değnek olsa içinde kapalı Maraş'ın, Kıbrıslı Türklere doğrudan uçuşların, hidrokarbonun, ve

Türkiye'nin deniz ve hava limanlarını Kıbrıs Rum Tarafına açabileceği kapsamlı bir paketin tartışılması ve hayata geçmesini saplayacağını belirten Sözen, bu başarılı işbirliğinin giderek başka alanlara da yayılacağı ve kapsamlı bir çözümü de tetikleyebileceğini düşündüğünü ancak böyle bir girişimin çok ciddi bir diplomatik hazırlık ve kampanya gerektirdiğini ifade etti.

*Videoyu izlemek için Kare Kodunu okutabilirsiniz.

